

تغییر نقش اجتماعی و اقتصادی زنان در استان لرستان معاصر

تاریخ دریافت: ۹۷/۰۸/۲۷

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۹/۳۰

کد مقاله: ۲۴۳۹۴

محبوبه بابایی^۱

چکیده

نقش زنان در دنیای امروز در مراکز تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی و گسترش مشارکت همه‌جانبه آنان در سطوح و ابعاد گوناگون فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی به منزله یکی از معیارهای توسعه یافتگی کشورها ارزیابی می‌شود. نقش زنان در ایران با ورود مدرنیته تغییرات متنوعی را از سر گذرانده است. همچنین زنان در دوره معاصر لرستان همانند دوره‌های پیش از آن، چندان نقشی نداشته و اگر هم در گوشه و کناری از آنان سخن به میان آمده، این نقش بسیار اندک است (اجتهادی، ۱۳۸۲: ۱). این پژوهش نیز در پی آن است به بررسی تحولات نقش زنان در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی بپردازد. در این راستا سعی شده است از روش تحلیل ثانوی استفاده شود. داده‌ها از تجزیه و تحلیل سرشماری‌های عموم نفوس و مسکن مرکز آمار استفاده شده است. یافته‌ها حاکی از تغییر نقش‌های زنان در استان لرستان می‌باشد. زنان در جامعه سنتی لرستان در ابعاد مختلف دارای منزلت و اقتدار بالاتری نسبت به وضعیت فعلی بوده‌اند. البته، با افزایش تحصیلات مشارکت اقتصادی زنان نسبت به سابق در حال پیشرفت است.

واژگان کلیدی: زنان، نقش اجتماعی، نقش اقتصادی، لرستان

۱- بیان مسئله و مقدمه

گریشمن در کتاب «تاریخ ایران از آغاز تا اسلام» در مورد اشیاء به دست آمده از لرستان چنین اظهار نظر می‌کند: «... باید از سنجاق سر ذکر خاص به میان آید. لوحهٔ ما، این سر را که بر روی سنجاق «تمام رخ» نشان داده شده توضیح می‌دهد و آن، باید سر بانوخدای «مادر» اقوام بومی آسیائی باشد که از آسیای صغیر تا شوش مورد پرستش بود (لاهیجی، کار، ۱۳۷۷: ۲۴۹). با این همه در تفکر حقوقی ایلامی، زن جایگاه انسانی و به حق خود را داشته و هرگز به نام «فرو دست» در مقام خواهان یا خوانندهٔ دعاوی ظاهر نشده است. علاوه بر آن، کلیهٔ آراء، حقوقی نیز به نام خدایانی صادر شده که در غالب موارد جنسیت زن داشته اند. (لاهیجی، کار، ۱۳۷۷: ۲۲۳). زنان لر با شخصیت و آزاده و متکی بر خود بوده اند و حکایت‌های زیادی از رشادت‌های آنها بر سر زبان‌هاست (گروته، ۱۳۶۹: ۵۶-۵۵) آنها گاه به مقام حاکمیت لرستان رسیده اند، چنانچه مینورسکی می‌گوید: پس از مرگ دوازدهمین اتابک عزالدین محمد ابن عزالدین حسین، همسرش دولت خاتون حاکم لرستان شد. (امان للهی بهاروند؛ بختیار، ۱۳۹۴: ۵۰) و حال آنکه هم (جلد دوم، ص ۲۳۹) از دو دختر علیمردان خان والی لرستان که در سال ۱۷۲۵ میلادی نبرد می‌کرده اند نام برده است (ادموندز، ۱۳۹۴: ۲۵) در لرستان زن مقامی ارجمند داشته است و خوانین عمده لرستان چنانچه مادر نام‌آوری داشته باشند به نام او مشهور شده اند. مثل خوانین بی بی و زینب و غیره (استارک، ۱۳۵۸: ۱۲). و حتی قدم خیر، نام مقام حماسی از موسیقی لری است که چهار ضربی و از جمله ی حماسه‌های قبیله‌ای است. قهرمان اصلی آن زنی به نام قدم خیر است. نوازندگان بومی بالاگریوه که آهنگ و شعر آن را در توصیف دل‌آوری‌های او سروده اند. نام مقام موسیقیایی را نیز به نام او کرده اند (ایزدپناه، ۱۳۷۶: ۳۰۰).

اما با وجود این که اولین مدرسه دخترانه در سال ۱۳۰۳ خورشیدی در استان لرستان افتتاح شد (عزیزی، ۱۳۸۳: ۱۰۰) و با ورود مولفه‌های مدرن و از جمله مدارس دخترانه به این استان تغییراتی در نقش‌های زنان روی داده است، این تغییرات وضعیت اقتصادی و اجتماعی زنان را تغییر داده است، به همین دلیل این مقاله در صدد است که به این سوال پاسخ دهد که ارمغان مدرنیته برای زنان لرستانی چه بوده است و چه تأثیری در شرایط اجتماعی و اقتصادی آنها بر جای گذاشته است؟. در این مقاله از شاخص‌های اجتماعی، تحصیلات و از شاخص‌های اقتصادی، وضعیت اشتغال زنان بررسی می‌شود.

۲- ادبیات نظری

نقش، معانی مختلفی را به ذهن متبادر می‌سازد. یکی از متداول‌ترین مفاهیم آن مرتبط با اعمالی است که هر فرد به مناسبت پایگاه‌هایی که در جامعه دارد انجام می‌دهد. از نظر والتر کوئو نقش معرف رفتاری است که هر کس با توجه به مقام و پایگاه اجتماعی فرد حق دارد از او انتظار داشته باشد. (توسلی، ۱۳۸۰: ۳۰۸). بروس کوئن می‌نویسد: نقش به رفتاری اطلاق می‌شود که دیگران از فردی که پایگاه معینی را احراز کرده است، انتظار دارند. نقش‌های مناسب، به صورت بخشی از فرایند اجتماعی شدن به فرد آموخته می‌شود و سپس او آنها را می‌پذیرد. (کوئن، ۱۳۸۷: ۸۰). از نظر لینتون^۱ نقش شامل نگرش‌ها، ارزش‌ها و رفتاری است که از سوی جامعه به فرد یا افرادی که این پایگاه را اشغال می‌کنند، داده می‌شود. (کوزر، ۱۳۸۵: ۲۷۱).

مفهوم نقش با مفهوم موقعیت اجتماعی رابطه دارد، گرچه باید از آن‌هم متمایز شود. موقعیت، عنصری از ساختارشناسی سازمانی، جایگاهی در فضای اجتماعی و مقوله‌ای از عضویت سازمانی است. به این ترتیب، نقش جنبه‌ای از فیزیولوژی سازمانی است و مستلزم کارکرد، انطباق و فرایند است. اگر گفته شود شخص موقعیت اجتماعی را اشغال می‌کند، بیان معناداری است، اما اینکه بسیاری می‌گویند کسی نقشی را اشغال می‌کند، درست نیست. (همان، ۲۷۰). مفهوم نقش را در ابتدای قرن بیستم چارلز هورتون کولی و هربرت مید عنوان کردند و تاکنون به صورت منظم و علمی توسعه پیدا کرده است و موارد استعمال فراوان آن در قلمرو وسیع علوم انسانی مورد تأیید روان‌شناسان و جامعه‌شناسان واقع شده است (توسلی، ۱۳۸۰: ۳۰۱). این مفهوم، یکی از مفاهیم کلیدی مکتب کنش متقابل نمادین می‌باشد که فراوان در نظریات افرادی چون هربرت مید به کار می‌رود. همچنین در نظریات ویلیام گراهام سامنر، دانیل ج. اوبین‌سن و اروینگ گافمن. از نظر مید شخصیت اجتماعی فرد به خاطر ایفای نقش‌های اجتماعی تکوین می‌یابد. کودک به تدریج زبان را فرامی‌گیرد و به وسیله تمریناتی که در "خودی ساختن" نقش دیگران به عمل می‌آورد رفتار خود را معنادار می‌کند. در راستای چنین روندی "من فاعلی فرد" به نفع "من مفعولی یا کلی" او تضعیف می‌گردد. انواع بازی به کسب این مهارت‌ها و شکل گرفتن رفتار اندیشمندانه کمک فراوان می‌کند. به نظر وی وظیفه اصلی بازی نزد کودک انسان ایفای نقش و تکوین شخصیت اجتماعی و تمرین آزاد در مناسبات و روابط گروهی است (همان، ۳۰۹).

^۱ . Ralph Linton

۳- روش تحقیق

این پژوهش با استفاده از روش تطبیقی و به صورت تحلیل ثانویه، درصدد مطالعه تغییر نقش های اجتماعی (تحصیلات) و اقتصادی (وضعیت اشتغال) زنان در سطح استانی است. برای این منظور از یافته های سرشماری های مرکز آمار از سال ۱۳۳۵-۱۳۹۳ متعلق به استان لرستان استفاده شده است و متغیرهای مورد نظر بررسی شده است. گفتنی است که تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها مطابق با تعاریف متغیرها در مرکز آمار ایران ذکر شده بود.

۴- یافته ها

همانطور که در جدول زیر نشان داده شده است، وضعیت سواد زنان لرستان تغییر محسوسی را نشان می دهد.

جدول شماره ۱ وضعیت سواد زنان طی دوره های مختلف

نرخ باسوادی	۱۳۳۵	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۰	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰
زنان کل کشور	۶/۲۰	۱۷/۴	۳۵/۵	۵۲/۱	۷۶/۱	۷۴/۲	۸۰/۳	۸۱/۱
زنان لرستان	۱/۵	۹/۹	۲۲/۵	۴۱/۱۵	۶۰/۷۵	۶۸/۸۶	۷۶/۱۰	۷۵/۹۶
مردان لرستان	۵/۲۱	۲۹/۰	۴۵/۵	۶۳/۶۶	۷۶/۱۳	۸۰/۶۱	۸۵/۹۱	۸۴/۸۹

منبع: مرکز آمار ایران

جدول بالا حاکی از وضعیت باسوادی جمعیت زنان در استان لرستان می باشد. یافته ها نشان می دهد که روند باسواد شدن در میان زنان و مردان پا به پای هم در حال پیشرفت است. در دهه های گذشته فاصله میزان باسوادی زنان و مردان در استان لرستان بسیار زیاد بوده است. اما از دهه ی ۷۰ به بعد فاصله نرخ باسوادی بین زنان و مردان در استان لرستان رو به کاهش یافته است.

وضعیت مشارکت اقتصادی

بحث مشارکت اقتصادی نیروی کار در اقتصاد ایران دارای اهمیت فراوانی است. اگر چه فعالیت های اقتصادی زنان یکی از مهمترین موضوعات اقتصاد است. زیرا اهمیت فعالیت اقتصادی زنان به عنوان پیش نیاز توسعه ی اجتماعی و اقتصادی تحت شعاع قرار گرفته است. بنابراین اهمیت فعالیت های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی زنان نباید فعالیت های اقتصادی آنان را تحت الشعاع قرار دهد.

جدول شماره ۲ نرخ مشارکت اقتصادی زنان طی سال های مختلف

سال	نرخ مشارکت اقتصادی زنان استان	نرخ مشارکت اقتصادی مردان استان	نرخ مشارکت اقتصادی زنان کشور
۱۳۳۵	۳/۳	۷/۸۳	۲/۹
۱۳۴۵	۱/۵	۹/۸۰	۵/۱۲
۱۳۵۵	۳/۴	۷۴/۹	۲/۸۲
۱۳۸۰	۸/۹۰	۵۷/۳۱	۱۴/۴
۱۳۸۵	۱۸/۱	۶۵/۳	۲۱/۸
۱۳۸۹	۱۴/۹	۶۵/۱	۱۶/۸
۱۳۹۰	۱۶/۴	۶۴/۷	۱۵/۰
۱۳۹۱	۱۴/۹	۶۳/۲	۱۵/۷
۱۳۹۲	۱۴/۱	۶۰/۹	۱۳/۸
۱۳۹۳	۹/۴	۶۴/۶	۱۳/۱

نرخ مشارکت اقتصادی نشان می دهد، چند درصد از جمعیت در سن کار، فعال یعنی شاغل و بیکار هستند. در جدول بالا تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی جمعیت زنان لرستان از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۳ نشان داده شده است. در سال ۱۳۳۵ نرخ مشارکت اقتصادی زنان استان لرستان ۳/۳ درصد بوده است که از نرخ مشارکت کل زنان در کشور بیشتر بوده است. اما بعد از آن فقط در سال ۱۳۹۰ میزان مشارکت اقتصادی زنان لرستان بیشتر از میزان مشارکت اقتصادی زنان در کل کشور بوده است که میزان آن در استان ۱۶/۴ درصد و در میان زنان کل کشور ۱۵/۰ درصد بوده است. لازم به ذکر است که میزان مشارکت زنان هم در سطح

کشوری و هم در سطح استان بسیار کم است. چنانچه زنان در سال ۱۳۹۰ بیشترین میزان مشارکت اقتصادی را داشته‌اند که ۱۶/۴ درصد بوده است، اما میزان مشارکت مردها در استان طی همین سال ۶۴/۷ درصد گزارش شده است. که این دو نرخ قابل مقایسه نیستند.

جدول زیر همچنین حاکی از این است زنان لرستانی که مشارکت اقتصادی دارند، بیشتر در مشاغل دون پایه مشارکت می‌کنند و متناسب با افزایش تحصیلات آنها تغییری در نوع مشاغلی آن‌ها پدیدار نشده است.

جدول شماره ۳ وضعیت شغلی زنان در استان لرستان

سال	جنس و گروه های سنی	جمع	وضع شغلی			
			ن کارفرمایا	کارکنان مستقل	مزدو حقوق بگیران بخش عمومی	مزدو حقوق بگیران بخش خصوصی
۱۳۴۵	مرد	۱۷۰۳۶۲	۱۸۲۰	۹۳۲۲۴	۱۱۶۰۹	۳۵۸۹۳
۱۳۴۵	زن	۱۰۰۴۵	۷۰	۳۶۲۴	۵۵۹	۳۰۸۶
۱۳۵۵	مرد	۲۰۲۴۳۱	۱۱۸۱	۹۵۳۴۴	۲۳۷۸۷	۵۴۶۵۹
۱۳۵۵	زن	۱۱۳۶۸	۹۷	۲۴۰۹	۲۵۶۲	۱۶۷۸

منبع: مرکز آمار ایران

یافته های جدول وضعیت شغلی زنان در استان طی سال های ۱۳۴۵ و ۱۳۵۵ حاکی از این است که در گروه های شغلی کارفرما و کارکنان مستقل تعداد زنان در مقایسه با مردها بسیار کم است، زنان بیشتر در حوزه خانوادگی مشغول فعالیت هستند.

جدول شماره ۴ شاغلان ۶ ساله و بیشتر بر حسب جنس و گروههای اصلی فعالیت و گروههای عمده شغلی سال ۱۳۶۵

جنس و گروههای اصلی فعالیت	جمع	کارکنان مشاغل علمی و فنی و تخصصی	مدیران و کارمندان عالی رتبه اداری	کارکنان امور دفتری و اداری	کارکنان امور بازرگانی و فروشندگان	کارکنان امور خدماتی	کشاورزان دامداران جنگلداران ماهیگیران و شکارچیان	کارگران مشاغل تولیدی و امور حمل و نقل	کارکنان گروه بندی نشده
زن	۱۰۳۹۰	۶۰۱۰	۹	۵۴۲	۱۴۸	۳۴۳	۱۳۸۰	۸۵۷	۱۱۰۱

یافته های جدول وضعیت گروههای اصلی فعالیت و گروههای عمده شغلی سال ۱۳۶۵ در بین زنان حاکی از این است :

جدول شماره ۵ مقایسه زنان لرستان بر حسب گروههای عمده شغلی در سال های ۱۳۷۵-۱۳۹۰

گروه عمده شغلی	استان لرستان			کشور		
	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰
گروه های عمده شغلی	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰
قانونگذاران مقامات عالی رتبه و مدیران	۳/۹۳	۳/۳۵	۳/۶۷	۱۲/۸۰	۳/۴	۴/۷
متخصصان	۴۵/۱	۳۳/۲۶	۲۶/۲۱	۳۰/۱۰	۲۹/۶	۲۹/۹
تکنسین ها و دستیاران	۵/۳۴	۶/۴۶	۵/۳۹	۱۵/۹۰	۷/۶	۸/۶
کارمندان امور اداری و دفتری	۵/۶۸	۶/۱۲	۴/۸۸	۱۶/۹۰	۸/۷	۹/۲
کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاهها و بازارها	۶/۳۹	۷/۶۳	۵/۰۲	۵/۲۰	۸/۴	۸/۵
کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۱/۳۴	۲۱/۹۱	۴۴/۸۵	۸/۴۰	۱۱/۶	۱۸/۳
صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	۹/۹۵	۷/۹۷	۳/۳۰	۱۹	۲۰/۱	۱۰/۳
متصدیان و مونتاژ کاران ماشین آلات و دستگاهها و رانندگان وسایل نقلیه	۰/۸۸	۰/۶۶	۰/۵۱	۱/۱۰	۱/۳	۱/۴
کارگران ساده	۳/۵۶	۲/۲۶	۱/۹۳	۴/۳۰	۵/۵	۴/۸
سایر	۷/۹۱	۶/۳۸	۴/۵	۵/۳۰	۳/۸	۴/۳

در جدول بالا سهم زنان از هر گروه عمده شغلی در سال های ۱۳۷۵-۱۳۹۰ نمایش داده شده است. در گروه قانون گذران، مقامات عالی رتبه و مدیران طی سال های مذکور روند سینوسی مشاهده می شود و به طور کلی در سال ۱۳۹۰ سهم این گروه در مقایسه با ۱۵ سال قبل به میزان خیلی کمی کاهش یافته است.

در گروه شغلی متخصصان سهم زنان در سال ۱۳۹۰ در مقایسه با ۱۳۷۵، کاهش ۱۹ درصدی داشته است. در گروه های شغلی کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری سهم زنان از ۱۱/۳۴ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۴۴/۸۵ درصد در سال ۱۳۹۰ افزایش یافته است. در مجموع در سایر گروه های عمده شغلی سهم زنان در سال ۱۳۹۰ نسبت به سال ۱۳۷۵ کاهش یافته است.

جدول شماره ۶ گروه های عمده شغلی بر اساس وضعیت سواد

کشور				استان لرستان					گروه عمده شغلی	
باسواد با تحصیلات عالی	اظهار نشده	بی سواد	جمع	باسواد با تحصیلات عالی	اظهار نشده	بی سواد	جمع			
۸۵/۰	۰	۰/۱	۹۹/۹	۴/۷	۳/۳۵	۳/۹۳	۳/۶۷	۳/۳۵	۳/۹۳	قانونگذاران مقامات عالیرتبه و مدیران
۹۳/۶	۰	۰	۱۰۰/۰	۲۹/۹	۳۳/۲۶	۴۵/۰۱	۲۶/۲۱	۳۳/۲۶	۴۵/۰۱	متخصصان
۵۹/۶	۰/۱	۰/۲	۹۹/۷	۸/۶	۶/۴۶	۵/۳۴	۵/۳۹	۶/۴۶	۵/۳۴	تکنسین ها و دستیاران
۵۹/۲	۰	۰	۱۰۰/۰	۹/۲	۶/۱۲	۵/۶۸	۴/۸۸	۶/۱۲	۵/۶۸	کارمندان امور اداری و دفتری
۱۶/۵	۰/۴	۵/۱	۹۴/۶	۸/۵	۷/۶۳	۶/۳۹	۵/۰۲	۷/۶۳	۳۹/۶	کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاهها و بازارها
۱۰/۵	۰/۵	۴۶/۰	۵۳/۵	۱۸/۳	۲۵/۹۱	۱۱/۳۴	۴۴/۸۵	۲۵/۹۱	۱۱/۳۴	کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری
۵/۷	۰/۳	۱۳/۶	۸۶/۲	۱۰/۳	۷/۹۷	۹/۹۵	۳/۰۳	۷/۹۷	۹/۹۵	صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط
۱۶/۵	۱/۲	۳/۹	۹۵/۰	۱/۴	۰/۶۶	۰/۸۸	۰/۵۱	۰/۶۶	۰/۸۸	متصدیان و مونتاژ کاران ماشین آلات و دستگاهها و رانندگان وسایل نقلیه
۴/۹	۰/۴	۲۵/۴	۷۴/۲	۴/۸	۲/۲۶	۳/۵۶	۱/۹۳	۲/۲۶	۳/۵۶	کارگران ساده
۴۱/۶	۲/۳	۷/۲	۹۰/۵	۴/۳	۶/۳۸	۷/۹۱	۴/۵۰	۳۸/۶	۷/۹۱	سایر

در جدول بالا میزان سواد در میان زنان شاغل استان لرستان بر حسب گروه های عمده شغلی در سال ۱۳۹۰ نشان داده است. یافته های جدول حاکی از این است که در سال ۱۳۹۰، از کل زنان شاغل استان لرستان ۸۱/۸۶ باسواد و ۱۷/۸۲ درصد بی سواد بوده اند. در بین مشاغل عمده بیشترین درصد بی سوادی مربوط به کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری می باشد که ۳۶/۵۲ درصد زنان این گروه شغلی بی سواد می باشند.

یافته های جدول همچنین حاکی از این است که میزان سواد در سطح سواد عالی در میان زنان شاغل در استان لرستان بر حسب گروه شغلی متخصصان با ۹۵/۰۳ درصد بیشترین درصد و گروه کارگران ساده کمترین درصد را به خود اختصاص داده است.

نتیجه‌گیری

نقش، مهمترین مفهومی است که در پژوهش به کار برده می‌شود. نقش زن در خانه و جامعه، نقش‌هایی است سنتی که از دوران کودکی به او محول می‌شود و او(زن) می‌پذیرد که همیشه جنس دوم و به عنوان زن مطرح شود و او می‌داند که در حوزه ی خصوصی، انجام وظایفی مانند خانه داری، آشپزی کردن، کدبانوگری، نگهداری از کودک و... بر عهده اوست و در حوزه ی عمومی، یعنی حوزه ی مشاغل صنعتی، تکنولوژی، اقتصاد و... نقشی ندارد. این نقش‌ها، بازتولید نقش‌هایی است که از گذشته به افراد خانواده یاد داده شده و از کودکی به افراد جامعه سپرده می‌شود، اما نکته در این است که به چه طریقی افراد این نقش را برای خودشان می‌پذیرند و نهادینه می‌کنند. خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی به کودک می‌آموزد که او مرد است یا زن، وظایف و کارکردهای او در حیطه ی خانواده و در عرصه ی گسترده تر، یعنی جامعه چیست. فرد از طریق جامعه پذیری، ملاک و معیارهای خانواده و جامعه ی خویش را بپذیرد.

به این ترتیب زنان نه تنها در برابر مردان در موقعیت‌های متفاوتی در جامعه قرار دارند، بلکه در موقعیت‌های نابرابر اجتماعی نیز قرار گرفته‌اند؛ زنان در مقایسه با مردانی که در یک جایگاه مشابه اجتماعی قرار دارند، از منابع مادی، منزلت اجتماعی، قدرت و فرصت‌های تحقق مفس کمیتری برخوردارند. این جایگاه اجتماعی می‌تواند بر طبقه، نژاد، شغل، قومیت، دین، آموزش و ملیت و یا بر هر عامل اجتماعی دیگری مبتنی باشد. آن‌ها ارزش ویژه ای برای عرصه خصوصی زنان قائل نمی‌شوند و در عوض، عرصه ی خصوصی را دامنه بی‌پایانی از توقعات، وظایف خانه داری بی‌اجر و مزد و بدون ارزش، مراقبت از کودکان و ارائه خدمات عاطفی، عملی و جنسی به مردان تلقی می‌کنند (ریترز، ۱۳۷۴: ۴۷۴-۴۷۳).

در جامعه ی ایران در همه ی عرصه‌های زندگی و گذر جامعه از سنت و مدرنیته، زنان در مقابل مردان، جنس دوم تلقی می‌شوند. نگاه جامعه شناختی به رویکرد پدرسالاری در ایران نشان از آن دارد که مردان از گذشته ی تاریخی دور و در همه ی شرایط اجتماعی بر زنان تسلط داشته‌اند. قدرت اداره ی جامعه، خانواده و... به دست مردان بوده است. تصور قدرت برتر در مردان باعث شد که زنانی که در دوره ای از تاریخ بشری قدرت را در دست داشتند (دوران مادرسالاری) و نسب از طریق مادر انجام می‌رفت، با ظهور و رشد تکنولوژی از صحنه ی اجتماع دور شدند و با انقلاب صنعتی و رشد سرمایه داری، قدرت در دست مردان قرار می‌گیرد. البته استان لرستان زنان از وضعیت متفاوتی برخوردار بوده‌اند زیرا اکثر ساکنان استان لرستان عشایر بوده‌اند، چون پا به پای مردان در امور مختلف زندگی شرکت می‌کنند دارای قدرتی متفاوت از زنان ساکن در مناطق روستایی و شهری دیگر بخش‌های کشور بوده‌اند. با اجباری شدن اسکان عشایر به وسیله رضاخان، زنان عشایر در لرستان هم به سمت منزوی شدن پیش رفتند و میزان مشارکت اقتصادی و سیاسی و اجتماعی آنها کاهش یافت، زیرا با سبک زندگی متفاوتی مواجه شده بودند که با آن بیگانه بودند و برای آشنا شدن و مسلط شدن در این سبک زندگی جدید نیاز به زمان بیشتری بود چنانچه یافته‌های مرکز آمار نشان می‌دهد که روند باسواد شدن در میان زنان و مردان پا به پای هم در حال پیشرفت است. در دهه‌های گذشته فاصله میزان باسوادی زنان و مردان در استان لرستان بسیار زیاد بوده است. اما از دهه ی ۷۰ به بعد فاصله نرخ باسوادی بین زنان و مردان در استان لرستان رو به کاهش یافته است. و همچنین نرخ مشارکت زنان طی سال‌های اخیر افزایش یافته و حتی از متوسط کشوری بیشتر است. البته نرخ اشتغال به مقدار کمتری رسیده و نرخ بیکاری افزایش یافته است. و همچنین نرخ خانۀ دار اندکی افزایش یافته است. که این شرایط به خاطر شرایط ویژه در کشور برای مردها و همچنین زنان دیگر استان‌های کشور نیز تا حدی اتفاق افتاده است.

منابع

- استارک، فریا. ۱۳۵۸. سفرنامه الموت لرستان و ایلام، ترجمه و حواشی: علیمحمد ساکی، انتشارات علمی
- ایزدپناه، حمید، ۱۳۷۶، تاریخ جغرافیایی و اجتماعی لرستان (جلد نخست)، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ادموندز، سسیل جان، ۱۳۹۴ یادداشت هایی درباره لرستان، ترجمه سکندر امان للهی بهاروند، لیلی بختیار، تهران، انتشارات آرون
- توسلی، غلامعباس؛ (۱۳۸۶) نظریه های جامعه شناسی، تهران، سمت، چاپ سیزدهم،
- کوئن، بروس، (۱۳۸۷) مبانی جامعه شناسی، غلامعباس توسلی، تهران، سمت، چاپ بیست و یکم،
- کوزر، لوئیس و روزنبرگ، برنارد (۱۳۸۵) نظریه های بنیادی جامعه شناسی، ترجمه فرهنگ ارشاد، تهران، نی، چاپ سوم،
- گیرشمن، ایران از آغاز تا اسلام، (۱۳۴۴) ترجمه محمد معین، ص ۱۱۰ و ۱۱
- مرکز آمار ایران (۱۳۳۵-۱۳۹۰) سرشماری عموم نفوس و مسکن.

